

TISZZAVIDÉK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 8 korona. Fél évre 4 korona. Negyed évre 2 korona. Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelen minden vasárnap reggel.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket jutányos áráért vesz fel a kiadóhivatal.

Felelős szerkesztő: Horváth Mátyás.

Kiadó: L. Tóth István.

Laptulajdonos: Szilber János.

SZERKESZTŐSÉG:

Csongrad, Templom-utca 95. sz. hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők.

KIADÓHIVATAL:

Csongrad, Magtár-utca 41. sz. hová az előfizetések, hirdetések intézendők.

Ki lesz az új községi bíró?

— Két cikk. —

A keserves tapasztalatok megtanítottak bennünket, hogy ha városunk jövőjét biztosabb alapokra akarjuk fektetni, rendszerváltoztatás által be kell Csongrad népét helyezni a maga törvényes jogaiba. A mi más szóval annyit tesz, hogy föl kell adnunk az eddigi gonosz rendszert, mely a nagy községi szervezetben martalékul dobja adófizető polgárainkat két jegyző és egy főszolgabíró szeszélyének és üzleti érdekeinek és vissza kell állítani a rendezett tanácsot, mely véget vet a mai üzleti rendszernek és szabad cselekvési jogot biztosít az adófizető polgároknak.

Hogy nem kivihetetlen dolgot állítunk, bizonyítják a következő adatok: A nagy községi szervezetben az új szabályrendeletek szerint az előjáróság tagjai ezen javadalmaszásban részesülnek:

A bíró fizetése	300	frt
a helyettes bíróé	180	"
négy tanácsbeli	480	"
két jegyző	2000	"
két segédjegyző	1400	"
közgyámé	600	"
két pénztárnoké	1400	"
ellenőre	600	"
levéltárnoké	300	"
két számtiszté	1000	"
nyilvántartóé	600	"
főorvosé	400	"
alorvosé	300	"
iktató kiadóé	500	"
három írnoké	1200	"
ügyészi teendőkéért	4000	"

összesen: 15260 frt

A nagyközségi szervezet közigazgatása évenként 15260 forintjába kerül városunknak. Ezzel ellentétben a rendezett tanácshoz kívánatlik:

polgármester fizetése	1200	frt
két tanácsnoké	1600	"
egy rendőrkapitányé	800	"
főjegyző	1000	"
aljegyző	700	"
két segédjegyző	1000	"
két pénztárnoké	1400	"
ellenőre	500	"
számvevő	500	"
közgyámé	600	"
ügyészé	800	"
mérnöké	800	"
főorvosé	400	"
alorvosé	300	"
nyilvántartóé	500	"
levéltárnoké	300	"
iktatóé	400	"
három írnoké	900	"
két ülnök	1600	"

összesen: 15300 frt

tehát kerek számban mondjuk, ha még esetleg külön árvaszéki ülnökség létesítettnek is, hogy a rendezett tanács által eszközözendő közigazgatás csupán 40 forinttal kerül évente többbe.

Ezen rendszer változtatással azonban elérjük 1-ör azt, hogy 20 frt 80 krról leszáll a választási cenzus 10 frtra, vagy még lejjebb s lesz Csongrad 500 választója helyett, legalább kétezer országgyűlési képviselő választója, a mi azt jelenti, hogy az országgyűlési képviselő választásnál egyszer s mindenkorra vége szakad a szuronyos rendszernek és szabadon nyilatkozhat meg a választó polgárok akarata.

2-ör, hogy a mostani 40 képviselő helyett lesz a népnek a közgyűlésben legalább 90, esetleg 120 képviselője és így vége lesz annak a jó pakulicz világnak, hogy a jegyző parancsolgasson a képviselő testületnek és minden tanácsosi határozat nélkül terjesztgesse a közgyűlés elé határozati javaslat gyanánt a maga akarata.

3-ör. Külön árvaszéke levén Csongrad városának, könnyebben juthat a nép árvatári kölcsönökhöz, az árvák pedig, különösen nagykorúsítás esetén, a maguk jogos birtokához és megszűnik a költséges ide-oda szaladgálás és lótasfutás Szentésre. A mellett pedig az eljárási és kezelési költségek is Csongrad város birtokában maradnak, De a mi még ezeknél is fontosabb

4-er. Megszűnik a közhivatalokkal való üzérkedés és negyvenezer forintos járdákból nem épülnek majd vendéglők; 46 ezer forintos műtákat nem építenek 72 ezer forintért; vizetlen ártézi kútakat nem fúratunk kilencezer forintért és nem ígérnek ezer forint borra-valót azok átvételeért; tizenötezer frtos hajóhidat nem vásárolnak ötvenkétezer forintért és 27 ezer forint készpénzt nem licitálnak el olyan, fogyasztási adókból megtakarított, ötezer forintért, mely a közszámadásokban sehol sem szerepel. És nem fogják az önként kért fegyelmi eljárásokat sem főszolgabírói pajtáskodással agyon hallgatni; mert mindezekben a közgyűlés lesz, a rendezett tanács alatt a gazda és maga fogja felfüggeszteni és fegyelmi eljárás alá vonni a vétkes tisztviselőket.

Az a bünsös gazdálkodás pedig, mely ma Csongrad közigazgatásában uralkodik, egyenesen parancsolja, hogy miután se a minister, se a vármegye nem nyújt segédkezet a visszaélések megszüntetésére, a rendezett tanács helyre állítása által a saját kezeinkbe vegyük a közigazgatási bűnök kiderítését s ha kell, bünfenyítő uton is véget vessünk a 25

év óta takargatott hivatalos visszaéléseknek.

Ez a mi pártprogrammunk, ez a mi legfőbb törekvésünk s a most végbemenő községi képviselő választásoknál es tisztújításoknál ehhez kérjük Csongrad város minden lelkes és hazafiás adófizető polgárának támogatását és szavazatát.

Ennek a tervnek a keresztül vitelére akarunk a 48-as párt köréből bírót választani, még pedig oly intelligens és elvhű egyén alakjában, ki megbízhatóságát feddhetlen multtal, a néphez való szeretetét pedig törhetlen hűséggel tudja igazolni.

Programmunk keresztül vitelében nem számítunk és nem is akarunk számítani a népnyzó urakra, kik egy forintért is képesek a szegény ember nyakába végrehajtási pert akasztani. Ezek tőlünk se bizalmat, se kenyeret ne várjanak. Ellenben felkaroljuk mindazokat, kik eddigi szereplésükkel a nép barátainak bizonyultak és érdemesekké tették magukat a nép szeretetére.

Jelöltünk a bírói székre városunk hű fia: **Ludrovai Tóth István**. Az ő nevét irtuk zászlónkra és köréje akarunk csoportosulni, ki ha betölti hivatását a **jog, törvény és igazság** helyreállítására irányuló törekvéseink diadalra juttatásában, örök hálára kötelezi maga iránt Csongrad város adófizető polgárait.

A pénteken megejtendő községi képviselő választás elé tehát azon biztos tudattal tekintünk, hogy polgártársaink érdeklődése és kitartása által győzni fogunk, mert győzni akarunk s ezzel eldöntjük a sorsát a rendszer változtatásnak, melyre soha sem kínálkozott kedvezőbb alkalom, mint ma, mikor a jegyzők tulajdon fizetésük fölemeltetése által napnál világosabban bebizonyították, hogy a nagy községi adminisztráció semmivel sem olcsóbb a rendezett tanácsnál.

A nagy község ezen **utolsó** tisztújításánál tehát jelszavunk legyen: **Eljen az utolsó községi bíró: Ludrovai Tóth István!**

— Ünnepe helyett komédia. Miután a klikk uralomnak nem sikerült azon terve, hogy a választások küszöbén Kossuth Ferenczet eszközül használhassa fel a 48-as párt ellen, fogta magát; folyó hó 14-én dél előtt, az iskolából kicsodított gyermekek jelenlétében alig öt perczig tartó formások közt, fölállította, illetve leleplezte a Kossuth szobrot. Ünnepe helyett tehát tartott egy üres, értelem nélküli komédiát, melyen a hivatalos elemeken és iskolás gyer-

mekeken kívül senki sem volt jelen. Kénytelenek vagyunk azért ezt a Kossuth Lajos nagy nevéhez méltatlan eljárást a legelősebben elítélni, mert avval a klikk párt csak önmagát leplezte le, hogy a mint kezdetől fogva hittük és tartottuk, nem a Kossuth Lajos halhatatlan érdemeinek megörökítését, hanem kizárólag a saját érdekeinek keresztül vitelét tartotta, az egész szobor leplezési komédiában, szem előtt. Így kigúnyolni a haza egyik nagy apostolának emlékét, hazafiatlan cselekedet és a 48-as párt föladatát fogja képezni, hogy a Kossuth Lajos emléken elkövetett ezen sérelemért megfelelő kiengesztelésről gondoskodják.

— **Két szék között a pad alatt.** A Szarka párt feloszlott, mielőtt megszületett volna. Eltűnésének körülményeivel alábbi cikkünk foglalkozik és itt csupán annak konstataására szorítunk, hogy a szereplő egyének, dr. Szarka Mihály és Faragó Antal, önhibájuk folytán, két szék között a pad alá kerültek úgy, hogy elkeseredésében méltán kérdezhette vezetőjétől Faragó Antal: *Miska hová vittél?* Meggyőződésünk a történetek után is az, hogy ha dr. Szarka Mihály és Faragó Antal csakugyan a nép érdekeit akarták volna szolgálni, mint a hogy állították, a 48-as pártban lett volna a helyük és a helyett, hogy külön párt alakítással gyöngíteni törekedtek álláspontunkat, a nép érdekében a 48-as elvek mellett kellett volna sikra szállaniok. Még ha téves irányban fogtuk volna is fel egyik, vagy másik közkérdés megoldását, itt érvényesíthették volna velünk szemben jóakarukat és tevékenységüket a legsikeresebben. A pártunk ellen szórt moeskolódásaikkal és hajszáikkal azonban beigazolták a nép előtt, hogy nem a közérdeket, hanem magán céljaikat kívánták szolgálni, ezért nyultak a személyes boszu azon kicsinyes eszközeihez, melyeket hazafias törekvésű egyének igénybe venni nem szoktak. A hazafiatlan törekvést azonban nyomon követte a sors boszuállása s mi csak sajnáljuk, hogy Csongrád népére nézve jobb irányban nem gyümölcsöztették azt a szellemi és anyagi tőkét, melylyel a gondviselés mindkettejüket megáldotta.

Az ördög konyháján készült legújabb ravaszság.

Sokféle emberek vannak a világon s így sokféle képen gondolkoznak is, de legfőbb gondját sok embernek az képezi, hogy alattomos ravaszága által, hogyan lehetne másokat bönbakul ejteni az ő önző kielégíthetetlen érdekeinek. Felületes gondolkozása által pedig iparkodik oda hatni, hogy oly örvénybe sodorja az illető kiszemelt áldozatot, mely boszszuért lihegő vágvával összhangban áll.

Még csak a választások küszöbén állunk, már is kigyót, békát kiáltanak reánk s mint a féle vészmadarak ijesztgetéseikkel fenyegetnek bennünket, a helyett, hogy beismernek átkos bűneiket, miket a közönség rovására előre megfontolt szándékkal s akarattal elkövettek, most másokat iparkodnak s kísérlenek meg idő előtt pellengérezni. Legyenek meggyőződve, hogy mi az önök töltött fegyverüktől nem ijedünk meg, mert abból a legfőbb kellék t. i. a puskapor, rendesen hiányozni szokott.

A kir. tanácsos ur elnöklete alatt tartott legutóbbi tanácskozás alkalmával,

azon egyöntetű határozatban állapotok meg, hogy a mi megtévesztésünkre azt a szokott módust alkalmazzák, (ha ugyan arra kedvező kilátás mutatkoznék) hogy velünk elhitessék, hogy a legközelebbi választásokban egyáltalában be sem folynak, még csak jelöltet sem állítanak, sőt a papíron lévő választóikat óva intik, hogy a szavazástól tartózkodjanak, mert önök leteszik rozsdás fegyverüket s látszólag meghajolnak a többség akarata előtt s semmiféle akadályt nem gördítenek nemes törekvéseink elé. S ha mi ezt készpénzül elfogadnánk, nagyot nevetnének a markukba s dicsekedve beszélnék fünek-fának, hogy az ellenzék lépre ment s sikerült verebet dobbal fogni. Visszavonulásoknak pedig, hogy az a tisztesség látszatával legyen felruházva egy kép-letekben mondott illuziorus mesébe kapaszkodnak s abból tőkét akarnak faragui, hogy megmentsek magukat az előre látható csufos bukás szegényétől.

De nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy szavaiknak hitelt adunk, avagy azoknak legkisebb komolyságot kölcsönzünk, mert ezek után még hatványozottabb erővel fogunk tovább működni, hogy a választó közönség minél nagyobb számmal vegyen részt a választásokban, mert mi az ellenséget akármilyen csekély töredéknek látszik is, azzal számolni szoktunk, de agyafurt észjárásoknak, ha mindjárt czimzetes fejből lett legyen származott is, nem hiszünk.

Azt szeretnék velünk és másokkal is elhitetni, hogy az adott viszonyok és körülmények folytán önök a közönség érdekében becsületes munkát teljesítettek, de mert tudásuk és jóakaruk a legnagyobb igyekezetük mellett is hajó törést szenvedett, készséggel adnak egy oly pénzügyi tekintélynek alkalmat, ki az önök által teremtett elviselhetetlen helyzetet segíteni tudna, hogy valahogy az előre látható súlyos következmények terhe elől ép bírral szabadulhatnának annélkül, hogy megbocsájthatlan bűneikért valaki felelősségre is vonhatná.

Minket szeretnének maguk helyett a közvélemény előitéletének kiszolgáltatni, midőn rosz akaratulag azt a hirt kürtölik világgá, hogy mi azzal korteskedünk s oly igérettel kötöttük volna le magunkat az adófizető polgároknak, hogy a mint alkalmunk fog nyilni a község ügyeibe befolyhatni, a meglévő közterheket azonnal felére fogjuk redukálni. Egyes emberek lehet, hogy mondtak ilyesmit, de a párt nem azonosítja magát oly dolgokkal, melyre biztos bázist alapítani nem lehet, annál kevésbé lehet azt állítani, hogy mi ily eszközökkel korteskedtünk volna, ilyen eszközökre csakis önök bizonyultak jó médiumul, különösen ha nincs rendjén a szénájuk.

Könnyű olyan álláspontra helyezkedni olyankor, midőn tudják, sőt érzik azt, hogy tehetetlenül állanak a közönség akaratával szemben, s a mennyiben a helyzettel számoltak, akarva, nem akarva teljes megnyugvással veszik a bekövetkezendő nem inyükre s kedvükre szolgáló eseményeket. Azonban elbizakodottan a hatalom védszárnyai alá akarnak rejtőzni s azzal kecsgetetik magukat, hogy igazságszerető főszolgabírójuk teljes biztosítékot nyújt arra, hogy oly

tisztviselőket, kik az elfoglalt állásokra magukat képtelenné teszik, avagy hivatalos működésük közben nem tartanak szem előtt a város összközönségének érdekeit, egy perczig sem tőr meg a hivatalban. Hiszen ha a hivatkozott főszolgabíró urat olyan nemes intenciók vezérelnék, vagy vezérelték volna hivatásának teljesítésében, úgy már eddig is égbekiáltó bünt s hivatalos mulasztást követett el, hogy önöket viselt dolgok után csak egy perczig is megtúrte abban a hivatalban, melyre réges-régen képtelenné és érdemtelené tették magukat.

Ugy tudjuk, hogy azon nagy port vert fegyelmi ügy még mai napig is elintézetlenül fekszik a főszolgabíró ur asztalán, már pedig, ha anyira hivatásának magaslatán állana, annak rég befejezést kellett volna nyerni. Mondják inkább azt, mit készséggel concedalunk, hogy az önök főszolgabírója rettegett hatalmát az általunk bevélasztandó és nem inyére való tisztviselőkkal szemben akarja majd érvényesíteni s az önök tettei előtt szemet fog hunyni mint eddigelé tette, de bármit fog tonni, a mely hatáskörét és hatalmát tullepi, meglehetnek győződve, hogy szemben fog bennünket találni s nem fogjuk összetett kezekkel nézni és tőrni azt, hogy a vele született ellenszenv s boszu áldozatául essenek ártatlan és becsületes emberek, kik hivatalos kötelességeiket bizonyára nagyobb lelkiismerettel fogják teljesíteni, mint a kákán csomót kereső főszolgabíró ur.

UJDONSAGOK.

— **Értekezlet.** A függetlenségi és 48-as párt ma del után, veacsérnye végeztével, saját körhelyiségeiben értekezletet tart, melynek tárgyát a folyó ügyek megbeszélése képezi. Az értekezleten egyébként kellő tájékozódás végett részt vehetnek az összes adófizető polgárok.

— **Ellenzéki szervezkedés.** A vármegyei ellenzék a jog, törvény és igazság uralmának helyreállítása s a korrupció kiirtása tekintetéből fáradozhatatlanul folytatja szervezkedő gyűléseit. Ma Szegváron, Mindszenten és Sándorfalván, kedden del előtt 10 órakor pedig Csongrádon alakítja meg a megyei központ fiók egyleteit. Ez utóbbi, Csongrádon végbe menendő szervezkedésre előre is fölhívjuk polgártársaink érdeklődését, melyre a megyei központ kiküldöttei is megjelennek. A szervezkedő gyűlés a 48-as kör helyiségeiben tartatik, melyre meghívatnak mindazok, kik a 48-as mozgalmakhoz csatlakozni kívánnak.

— **Tisztújítás Csongrádon.** E hó végével tartatik meg a tisztújítás Csongrádon, mely alkalommal az alatt jegyzett tisztviselői állások lesznek betöltve. Mindazok tehát, kik bármely állásra reflectálnak forduljanak a 48-as és független párt elnökségéhez, hol a kellő felvilágosítás és utbaigazításban fognak részesítenni, kedvező ajánlatok esetén pedig az illetők a párt támogatásában fognak részesülni. I-ső pénztárnok (melyhez 1600 frt ovadék kívántatik) fizetés 800 frt, II-od pénztárnok (melyhez 1200 frt ovadék kívántatik) fizetés 700 frt, 1. ellenőr (600 frt tulovadék) fizetés 600 frt, 2. számtiszt fizetés 500—500 frt, 1. birtok nyilvántartó fizetés 500 frt, 1. iktató és kiadó, fizetés 400 frt.

— **48-as kör közgyűlése.** Mult vasárnap del után rendkívüli közgyűlése volt a 48-as népkörnek, melyen a választmány előterjesztette, kellő megokolás mellett, a Faragó Antal kizárása tárgyában kelt határozatát. A közgyűlés egyhangulag helybenhagyó tu-

domásul vette a választmány határozatát s egyuttal felszólította ama választmányi tagokat, kik szavazatukkal a választmányi ülésen a Faragó Antal kizárásához hozzájárultak, utóbb pedig a választmány háta megett, Faragó Antal felszólítására, az általa kiállított nyilatkozatot aláírták, hogy a választmányi tagságról mondjanak le.

— **Halálozás.** Megrendítően hatott reánk azon vilámgyorsasággal elterjedt hír, hogy Kovács István fiatal, életerős embert legszebb korában a kérielhetetlen halál kiragadta körünkől. Fogadja családja a pótolhatatlan veszteség felett legmélyebb részvétünket, megmérhetlen fájdalmakat enyhítse azon tudat, hogy mi mint igaz őszinte barátai a boldogultnak teljes mérvben osztozunk bánatukban. Áldva legyen az ő kedves emléke! Mi barátai pedig felejteni nem fogjuk soha!

— **Följelentés Sima Ferencz ellen.** Évek óta az a csongrádmezei közigazgatásnak a főadata, hogy följelentése és üldözze a vármegyei ellenzék számot tevő tagjait. Akkor porciót azonban még sem kapott az ellenzék soraiból senki, mint Sima Ferencz országgyűlési képviselő, kinek mentelmi jogát harminczöt esetben kérte az országgyűlésen ez a dicső rendszer felfüggesztetni, legtöbbnyire alaptalan vádak miatt. Most ismét újabb följelentést tett ellene a csongrádi klikk ama beszéd miatt, melyet ma két hete a helybeli p. éb. udvarán tartott. A jó lelkek izgatást láttak ebben a beszédben a saját becses börtökre nézve s a vizsgáló bíró, az a bizonyos Hubacsek Pál, már itt is járt Csongrádon adatokat gyűjteni. — E hírrel kapcsolatban megemlítjük, hogy a Sima Ferencz ellen kiterjesztett csőd által, nevezett képviselő urnak most mandátumát akarják megsemmisíteni s ide vonatkozólag az összerferehelenségi bizottság már ülést is tartott jun. 14-én, de nem hozott érdemleges határozatot, hanem az ügy további tárgyalását jun. 22-re halasztotta. Arról azonban biztos lehet mindenki, hogy ha megsemmisítenék is a Sima Ferencz mandátumát, a vármegyei ellenzék teljes erejét bele viszi a küzdelmekbe és Szentés városa, a képzeletet felülmutató üldöztetések dacára is, újból csak Sima Ferencz fogja képviselőjévé választani.

— **A közvélemény megnyilatkozása.** A múlt vasárnap nagy faliagaszok útján lett a közönség tudomására hozva, hogy a „Központi szalidobában“ az ismert alakok által belépti díj nélkül nagyobb szabású előadás tartatik s a kiérdemült jutalmazás a közönség jó indulatára bizatik. Ünnepi nap lévén a kedvező alkalmat mindenki megragadta s a ki csak szerét tehette, igyekezett magának előre jó, kényelmes helyet biztosítani, nehogy ezen ócsó s nem mindennapi élvezettől magát megfosssa. A kitűzött idő már letelt, a közönség pedig nyugtalanodni kezdett, mely körülmény a szereplőket nem csak feszélyezte, de az előadásra oly zavarólag hatott, hogy a próba nélkül előadott szerepben előre nem látható diszharmonia keveredett, mely úgy a darab, mint a személyek csufos bukását eredményezte. Az elért siker bizonyára buzdítani fogja a szereplőket a jövőben is arra, hogy mások becsülete ellen orvul törni, mily jutalmazásban részesül. A nemezis pedig nyomon követi azokat, kik vermet akarnak ásni mások részére a felfuvalkodottság s elbizakodottság örve alatt. Örömlenkre szolgál, hogy a közvélemény önként megnyilatkozott s ilyen fényes (?) elégtételben részesítette a szereplési viselkedésben szenvedő, népszerűsége vadászó, önhitt embereket. A műsor kezdetét vette a világra szóló s kitűnően zenésített szarkaféle nyitánnyal, mely valóban váratlan hatást idézett elő, ugyannyira, hogy a közönség nem birt magán uralkodni s annyira ragadtatta magát zajos nem tetsző nyilvánítása által, hogy a szerző, ki egyszersmind szereplő is vala, kénytelen volt a helyzettel leszámolni s elégtelentül vissza vonulni; a felmutatott s ellenhatást gyakorolt, lefoglalt arany lánczot, hallomásunk szerint, nyaka köré fonta azon eltökélt szándékkal, hogy menten öngyilkossá lesz általa, mert

bukását s vesztét idézte elő. Tinó barátja azonban megkönyörülve rajta, vissza adta az életnek, mondván: hamar engem kiszolgáltattal a közönség megvetésének, viseljük annak következményeit is közösen. Az összeállított műsor szerint következett volna Tinó barátja által, tamburára átültetett népies dallamok előadása; de erre már nem került a sor, mert okultak Zala híres s hasznos futásán. S valóban ez volt a legjobb a mit tehettek, mivel ellenkező esetben a közönség áldozat készsége folytán, megérdemelt jutalmazásban részesültek volna, ha feltéve a tényezőzást meg merik kísérelni. Csak szánni tudjuk a főszereplő ártatlan barátját, kit ő önző érdekei miatt ennyire lejárattott s ugyszólván még nem is szerepelt, már is eljátszotta gyermeki játékát; kínos vergődésben az igazi kesergő hangon csak annyit tudott mondani, Miska, Miska, hová jutottál!

— **Véletlen lövés.** Dudás Ferencz tanító, az elmúlt héten a serházszugi réten járt, a tanköteles gyermekek összeírása végett, midőn visszatérőben volt, kérte az ott lakó Szürszabó Pált, hogy hozná át csolnakjával a Tiszán, Szürszabó engedett a kérésnek s kezdte a csolnakot a parttól eltávolítani, miközben Dudás, ki már a ladikban volt, oly szerencsétlenül emelte le válláról 9 milliméteres flóber puskáját, hogy az elsült és a golyó Szürszabó oldalába furódott. Szürszabó oldalából, ki most súlyos betegen fekszik, nem sikerült a golyót kivenni.

— **Lourdes-ba,** a francia pirenei hegység lábánál levő híres kegyhelyre f. 6. augusztus hó 21-én egy két hétre terjedő zárandoklat indul Budapestről, Stajerszágon, Karinthian, Tirolon és Olaszországon keresztül, egy-egy napi megállással Milanóban, Genuában, Nizzában és Marseilleben. Lourdesban 4 napot tölt a társaság. Ezen zárandoklat iránt érdeklődők forduljanak programmért a nagymarosi (Hontmogyé) r. k. plebániái hivatalhoz.

Henneberg-selyem

45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — csak akkor valódi, ha közvetlen gyárainból rendeltetik, — fekete, fehér és színes, — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban **Privát-fogyasztóknak** póstabér és vámmentesen valamint házhoz szállítva. — **mintákat pedig postafordultával** küldenek.

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és k. udvari szállító) **Zürichben.**

— Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. —

I R O D A L O M.

Érdekes házasság. Putnoky Lajos fiatal asztalos segéd e napokban vezette oltárhoz egy jómódu muraközi gazdaember Gombos István pirosposztag szép leányát: Erzsit. Putnoky néhány hó előtt jött fel a fővárosba s a „Budapest“ apróhirdetési útján egy asztalos műhelyben keresett és talált alkalmazást; s mint szorgalmas munkás néhány hó alatt már egy kisebb összeget takarított meg magának. Unalmasnak találhatta egyedül az életet, mert egy napon csak ismét beállított a „Budapest“ kiadóhivatalába, hogy nősülni akar. A hirdetés meghozta a kívánt eredményt s néhány nap mulva már boldogan távozott a kiadóhivatalból egy csomó levéllel. A jelentkezőkből választott magának menyasszonyt, mert tegnapelőtt újból megjelent a „Budapest“ kiadóhivatalában, hanem most már fekete ruhában

s kacskaringós beszédben hívta meg a tisztviselőket esküvőjére. S ehhez hasonló eset nem egy történt. De nem is csoda. Hisz a „Budapest“ általános feltűnést kelt apróhirdetéseivel, melyet naponta 250—300 ember vesz igénybe. Csak meg kell tekintenünk ezen lap apróhirdetési rovatában, s látunk ott annyi mindenféle hirdetést, hogy elszámolni is bajos. Vannak ott: komoly házassági ajánlatok, levelezések, ócsó bevásárlási források, mindenféle irodai, szolgálai, varróintézeti, házmesteri, viczezházmesteri stb. állások. Az álláskeresők sűrűn keresik fel a „Budapest“ apróhirdetéseit. A kinek bármely szakmából iparossegédre, munkásra varrónőre, házmesterre, kertészetre stb. állások szóval bármilyen alkalmazottra van szüksége: a „Budapest“ apróhirdetési útján csakhamar kaphat ívet. Aztán a vétel és eladó rovat. Korcsmák, kávéházak, házak, telkek, butorok s más ezerféle ingóságok adása és vétele mind feltalálható a „Budapest“ apróhirdetési közt. A „Budapest“ köztudomásúlag Magyarország legrégebb és legolvasottabb képes politikai napilapja s főképp ennek tulajdonítható a „Budapest“ apróhirdetési rovatának rohamos fejlődése. Naponta százazrek olvassák ezen rovatot s így hirdetési biztos eredménnyel járnak. Így csekély kis összegért ezen rovat által legbiztosabban érhetünk célra, csak meg kell próbálni. Apróhirdetéseik egyszeri közlése 10 szög 15 kr., minden további szó 1 1/2 kr., vasár- és ünnepnap 2 kr. Cziemes hirdetéseknek külön 30 kr. bélyegilleték fizetendő. A „Budapest“ kiadóhivatala Budapestben, IV., Sarkantyus-utca 3. sz. a. van, hova az apróhirdetéseik ára bélyegeken is beküldhető.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

A búzatermelés jövője.

(Folytatás és vége.)

Bizonyítja ez állítást Németország a hol a zöldtrágyázás leginkább el van terjedve, mégis salétrom fogyasztása az utóbbi 10 év alatt 2.7 millió métermázsáról 4.5 millió métermázsára emelkedett. Bizonyítja a chilisalétrom termékenyítő hatását az országok, amelyek legnagyobb mennyiségű salétromot használnak, de egyszersmind a legnagyobb termésátlagot érik el. Így pl. Angolországban termésátlaga búzából hektáronként 25.64 Hl. s elhasznál ugyancsak hektáronként országos átlagban 18.20 kg. salétromot; Németországnak termésátlaga 18.08 Hl. s elhasznál 16.92 kg. salétromot hektáronként. Ellenben Magyarország — országos átlagban hektáronként 16.02 kgra emelkedik, bizonyára termésátlagunk sem igen fog Németországgá mögött maradni.

Nagyon természetes azonban, hogy a salétrom csak észszerűen alkalmazva fejtheti ki bámulatos hatását. A többi tápláló anyagnak is elegendő mennyiségben kell jelen lenni a talajban s hogy jelen van-e, vagy nincs, azt minden egyes esetben kísérletekkel kell megállapítani, 1—2 holdas parcellákon. Ezek közül egy trágyázatlan marad, egy csak szuperfoszfátot — egy csak kaintot — egy kaintot és szuperfoszfátot, az utolsó pedig kaintot, szuperfoszfátot és chilisalétromot kap. Így lehet azután biztosan megtudni az eredményt s azt, hogy melyik trágyázási mód nyújtja a legnagyobb jövedelmet. Arra is sulyt kell fektetni, hogy a salétromnak — mely csakis kikelés után tavasszal alkalmazandó — ne egész mennyisége szórassék ki egyszerre, hanem két három egyenlő részletben, két három heti időközökben.

Keller német gazda igen pontos kísérleteket hajtott végre ernsthofeni birtokán a fentebb jelzett módon, melynek igen érdekes eredményét az alábbi táblázat mutatja:

Trágyázási szuperfoszfát m/m.	Hekt.-ként kaint m/m.	Chilisalétrom				Többlet termés trágyázatlanul szem. hectrk.		Töbl. ter. m/k pénzért. hectk.	Levonva ebből trágyázási költségeket hectrk.	Trágyázás által elért pénzhaszon hectrk.
		Termés hektáronként		Szem.	Szál.	Szem.	Szál.			
		m/m.	m/m.							
1	0	0	0	20	32	—	—	—	—	
2	4	0	0	21.5	48	7.5	16	113	24	
3	0	4	0	22.5	37	2.5	5	37	15	
4	4	4	0	31.5	52	11.5	20	163	39	
5	4	4	6	53.5	85	33.5	53	462	119	

Ebből a kísérletből pompásan világlik az ki, hogy az illető talajban sem káli, sem foszfor, sem lényeg nem volt elegendő mennyiségben s ennek következtében legnagyobb hasznót és pedig óriási hasznót 343 márkát adott az a parcella mely mindhárom tápláló anyagból elegendő mennyiséget kapott.

A kísérlet zabbal történt s a zab ára 10 márkába a szalma ára 340 márkába számított métermázsánként. Az 5-ik zabvetés olyan buja volt, hogy csak a rendkívüli kedvező időjárás miatt nem dőlt meg. Normális időjárás mellett ilyen óriási termést megdőlés miatt elérni nem lehetne.

Kiviláglik tehát, az elmondottakból, hogy az ásványi trágyák mellett egyedül a salétrom az, melynek segítségével a világ buza termelése lépést fokozható a kenyéret fogyasztó emberiség szaporodásával. Igaz, hogy ezen műtrágya drága, mégis a jelenlegi magasabb s a jövőbeni magas buzaárak mellett alkalmazása busás hasznót hajt.

Az a kérdés már most, hogy ebből a salétromból csakugyan van-e annyi, a mennyi csak évtizedekre is elegendő volna, a világ buzatermelésének oly mérvbeni fokozására, a mely mérvben a kenyérevő emberiség szaporodik. Alig hihető — bár némelyek állítják, — hogy ez a salétrom forrás kimeríthetetlen legyen. Óvatos helyi tekintélyek becslése szerint a chilei salétrom még abban az esetben is, ha fogyasztása nem fokozódna huszonöt-hatvan év alatt, teljesen kifogyna. Van ott azonban nagyobb mennyiségű kevésbé értékes anyag is melyet most nem használnak fel de valószínűleg meg fogják találni a módját, hogyan lehet azt értékesebbé tenni. Ezen készletet is tekintetbe véve, legkésőbb 55 év múlva ez a salétromforrás teljesen ki fog apadni; oly arányu fogyasztás esetén azonban, mint aminő megkívánatnék, hogy a világ buzatermelése a 30 év múlva szüksé-

ges fokra emelkedjen úgy néhány év, 4—5 év alatt is kimerülnek. Mi fog történni azonban akkor, ha ez az állapot bekövetkezik s a föld termőereje a salétrom hiány miatt csökkenni kezd. Vajjon unokáink éhen fognak pusztulni? Néhány év előtt konstataálták Angolország kőszénbányáinak közeledő kimerülését. A világ kötött nitrogénjének kimerülése ennél sokkal fontosabb és nagyobb horderejű dolog, minthogy a buza-fogyasztókra nem csak az éhenhalás veszedelmét, hanem közvetve azon népeknek is inségét jelenti a kik alacsonyabb rendű gabonafélékkel foglalkoznak.

A jövő e tekintetben kétségkívül nem biztató; mégis feltehető, hogy a laboratóriumokban meg fog találni a mód arra nézve, miként lehet egyszerűen és jutányosan kenyérpótló anyagokat előállítani, avagy miként lehet a levegő szabad — s ilyen alakban használhatatlan — nitrogénjét megkötni s a föld hanyatló termőerejének fokozására fordítani. A légköri nitrogénnek kötötté való átalakítása tehát ama nagy felfedezések közé tartozik, melyet a chemikusok találékonyságának még csak ezután kell megoldani, mert a szabad nitrogén megkötése életkérdés a művelt emberiség haladásában. Más felfedezések kényelmünknek, fényezésünknek vagy egyébként váltak javunkra; könnyebbé tesz az életet, megsegítik a vagyonygyűjtést, időnként egészségünket kímélik meg, de az emberiség uralmát e földtéken csak a szabad nitrogén lekötésével lehet meghosszabbítani. S alapos reményünk van arra, hogy a problema megoldása nem lehetetlen, sőt a dolog már is a megvalósulás stádiumába lépett. Sir William Crookes már be is mutatta a londoni Royal Society egyik estéjén, hogy a légköri szabad nitrogén elégethető. S hogy az egész levegő meg nem gyulad, onnan van, hogy a szabad nitrogén meggyújtására sokkal nagyobb hőfok szükséges, mint a minőt

maga az égési folyamat kifejt. Csak egy erős indukció áram sarkai közt gyulad meg s ég erős árammal a levegő, miközben salétromossav és salétromsav keletkezik. Természetesen ez még csak egy laboratóriumi kísérlet, a mely mellett mindjárt az a kérdés merült fel hogy honnan vehető az a rettenetes erősségű villámáram, amelylyel évente 12 millió tonna nitrátot lehetne a levegőből leválasztani, mert körülbelül ennyi lényegre volna szükség, hogy segítségével az egész föld kerekén a legnagyobb természetátlagokat lehessen elérni. Némi előzetes számítás arról győzte meg a kísérletezőket, hogy ez irányban nincs mitől tartani. Maga a Niagara vizesés szolgáltatná a szükséges electromos energiát, még pedig anélkül, hogy hatalmas folyama jelentékenyen szenvedne.

Unokáink feladata lesz azonban ezt a problémát megoldani.

Most egyelőre nyugtasson meg bennünket az a tudat, hogy tultermelésnek immár vége van, 6 forintos buzaárakat többé nem fogunk látni, a jelenlegi buzaárak pedig egészen alkalmasak arra, hogy természetátlagunk fokozása céljából befektetéseket eszközölhessünk, szántóföldjeinket szuperfoszfáttal és salétrommal megjavítsuk; tekintettel a föld fehérbőrű népségének eventenként több mint 6 millió lélekkel való szaporodására, arról is bizonyosak lehetünk, hogy a világ természetátlagának successive való emelése sem idézhet elő tultermelést.

Az igazi jav a jövőben csak a földbirtok; jövedelmező azonban a jövőben is csak az esetben lesz, ha a folyton emelkedő munkabéreket a gazda szorgalommal, tudással s ennek eredményeként magasabb természetátlagokkal lesz képes ellensúlyozni.

Ervényes 1899. április 4-től.

Helyi hajójáratok menetrendje a Tiszán.

Vegyes szolgálatban péntek kivételével naponként.

I.

Csongrád és Szeged között. (72. km.)

LEFELÉ:		FELFELÉ:	
Csongrád ind. 5:00 reg	Szeged . ind. 2:30 d. u.	Szeged . ind. 2:30 d. u.	Csongrád . ind. 5:00 reg
Szentes . . . 5:35	Algyő* . . . 3:40	Algyő* . . . 3:40	Szentes . . . 5:35
Csany . . . 6:20	Mindszent* . . . 5:40	Mindszent* . . . 5:40	Csany . . . 6:20
Mindszent* . . . 6:45	Csany . . . 6:10	Csany . . . 6:10	Mindszent* . . . 6:45
Algyő* . . . 8:10	Szentes . . . 7:10	Szentes . . . 7:10	Algyő* . . . 8:10
Szeged . . . érk. 9:00	Csongrád . érk. 7:45	Csongrád . érk. 7:45	Szeged . . . érk. 9:00

II.

Szolnok és Csongrád között. (89 km.)

LEFELÉ:		FELFELÉ:	
Szolnok . ind. 1:30 d. u.	Csongrád . ind. 4:45 reg	Csongrád . ind. 4:45 reg	Szolnok . ind. 1:30 d. u.
T.-Várkony . . . 2:20	T. Ugh* . . . 5:45	T. Ugh* . . . 5:45	T.-Várkony . . . 2:20
T.-Vezseny* . . . 2:40	T.-kürt-Inoka*** 6:20	T.-kürt-Inoka*** 6:20	T.-Vezseny* . . . 2:40
T.-Földvár . . . 3:05	Kécske* . . . 7:10	Kécske* . . . 7:10	T.-Földvár . . . 3:05
Kécske** . . . 4:0	T. Földvár . . . 7:45	T. Földvár . . . 7:45	Kécske** . . . 4:0
T.-kürt-Inoka*** 5:00	T.-Vezseny* . . . 8:45	T.-Vezseny* . . . 8:45	T.-kürt-Inoka*** 5:00
T.-Ugh* . . . 5:20	T.-Várkony . . . 9:05	T.-Várkony . . . 9:05	T.-Ugh* . . . 5:20
Csongrád . érk. 6:40 este	Szolnok . érk. 10:00 d. e	Szolnok . érk. 10:00 d. e	Csongrád . érk. 6:40 este

*Ladik állomás. — **A gőzösök Uj-Kécskén kötnek ki. — ***A gőzösök T.-Kürtön kötnek ki.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb Locomobil- és cséplőgép-gyára.

Részletek díjmentesen küldünk, ha arra kérik és bisméltet küldünk.

2- és 3-vasas ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, továbbá járgány-összeállítások, löhöz-összeállítások, tisztító-rostok, komolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénnyújtók, boronák.

„Columbia-Drill” legjobb sorvetőgépek, szeszkavágók, répaavágók, kúpenyező-morzsolók, daráló, őrlő-malnak, egytelmes szél-ekék.

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárak

Budapest Váci-körút 68. sz.

által a legújításosabb árak mellett ajánlatnak:

A MAGYAR KIRÁLYI

ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

BUDAPEST, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcséplőgarnitúráit, ipari czélokra alkalmas „Compound” locomobiljait, teljesen vasból készült szalmakazalozógépeit, gőzkukoriczamorzsolóit, Stibor-féle körfűrészeit, „Millenium” kaszáló- és aratógépeit; továbbá Sack-féle ekéit, vetőgépeit, boronáit és egyéb gazdasági gépeit.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Képviselek: **FISCHHOFF NGR SZEGEDEN.**